

BESLUT

2020-12-14 Dnr: 20/04296

SAKEN

P4 Extra, 2020-09-29, sändning med vinstpresentationer; fråga om otillbörligt gynnande

BESLUT

Sändningen fällt. Den strider mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

AVGIFT

Granskningsnämnden beslutar att ansöka hos förvaltningsrätten om att Sverige Radio AB ska betala en särskild avgift.

SÄNDNINGEN

Sändningen innehöll bland annat två i stort sett likalydande presentationer av varor och tjänster som lyssnarna hade chans att vinna om de skänkte pengar till en insamling. Under den första presentationen sa en programledare bland annat följande.

Under tiden som vi nu får lokala nyheter så hoppas jag förstås mycket på att du ringer [...] då tävlar du också om lyxpaketet, som innehåller härligheter jag ska återkomma till [---]. Jag lockade och pockade med det där lyxpaketet precis innan de lokala nyheterna, så nu ska jag berätta vad det faktiskt innehåller så du vet vad du är med och tävlar om när du ringer [...]. Två el-cyklar från Ecoride, två Hövding-cykelhjälm, det är de där som ser ut som en krage och blåser upp sig om olyckan är framme. Ett exklusivt kökspaket från Bagaren och kocken med allt du behöver när det gäller proffsiga knivar, kastruller och andra köksverktyg. Och så ingår det ju en matlagnings-master class med [kock], hon lagar mat med dig vid fyra tillfällen, eller i fyra timmar i sträck om du vill det. Och så får man en dryckesprovning med [vinkännare]. Och slutligen ett middagstillfälle då du, jag [...] och min kollega [namn], [vinkännare] och [kock] äter en trendig, digitaliserad distansmiddag ihop. Jag ser fram emot det här så mycket. Och det här, det vill du, lika mycket som jag, så ring [...] och skänk 50 kronor.

I den andra vinstpresentationen nämndes inte företagsnamnen ”Ecoride” eller ”Bagaren och kocken”.

ANMÄLAN

Anmälaren anför sammanfattningsvis följande

Utlottade varor nämndes utan förbehåll i sändningen med hänvisning till de företag som levererade dem. Sändningen utgjorde reklam på bästa sändningstid för företagen. Informationen, med företagens namn publicerade, finns även på Sveriges Radio AB:s (SR) webbplats.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att sändningen överensstämmer med bestämmelsen om otillbörligt gynnande och anför i huvudsak följande.

Under ett par veckor under september och oktober 2020 samlade P4, såväl lokalt som riks, in pengar till Radiohjälpens insamling "Världens barn". Insamlingen, som återkommer årligen, bygger på engagemang hos såväl publiken som skolelever, föreningar, kyrkor samt tiotusentals engagerade i landets kommuner. "Världens barn" är en insamling men också ett informations- och bildningsprojekt.

P4 stödjer riksinsamlingen genom att lyfta fram "Världens barn" under kampanjveckorna genom olika auktioner, tävlingar och initiativ. Att samla in pengar är en del, att informera om varför hjälp behövs är minst lika viktigt. *P4 Extra* är motorn i P4:s vecka med insamling och information. Genom en blandning av informativa, underhållande och engagerande inslag försöker programmet upplysa publiken om utsatta barns situation runt om i världen.

Under den här perioden intervjuas ett stort antal personer i *P4 Extra* om sitt engagemang för "Världens barn" och barns situation och behov belyses på olika sätt. I det aktuella programmet intervjuades bland annat en äventyrare som hade besökt ett projekt för funktionsnedsatta barn i Afghanistan. En skådespelare blev också intervjuad och berättade om sitt engagemang. Hon tävlade därefter mot *P4 Extras* reporter i ett musikquiz i syfte att samla in pengar.

I inslaget redogjorde programledaren för ett av de vinstpaket som tävlades ut bland lyssnare som ringde in bidrag till "Världens barn"-kampanjen. Programledaren hade några minuter tidigare uppmanat lyssnare ringa ett telefonnummer för att skänka pengar och informerat om man då hade chans att tävla om ett vinstpaket. I samband med detta redogjorde programledaren för det pris som bidragsgivare kunde vinna: två el-cyklar av ett visst märke, två cykelhjälm av ett visst märke, köksredskap från en köksfirma, en digital matlagningskurs med en namngiven kock samt en digital middag med programledaren, hennes kollega, kocken och en vinkännare. Vinnaren skulle få råvarorna för att laga middagen, och sällskap digitalt med tidigare nämnda personer, och vintips av vinkännaren.

Det var sammanlagt tre företagsnamn som nämndes. Detta gjordes enbart för att informera om vad det var för vinster som tävlades ut så att lyssnarna kan bedöma om de ville vara med i tävlingen och skänka pengar. Produkterna eller företagen framhövs inte på något sätt och det förekom inga värderingar av produkterna. Mest programtid lades på att förklara upplevsedelen av vinsten.

Varje gång ett företag omnämns i SR finns det en risk att detta gynnas. Enligt granskningsnämndens praxis kan ett gynnande emellertid vara tillåtet, nämligen om det uppvägs av ett informations- eller underhållningsintresse. Det finns också ett visst utrymme enligt praxis att presentera de produkter som utgör vinster till välgörenhetsinsamlingar som arrangeras av det sändande företaget.

SR anser att det mot bakgrund av inslagets karaktär och syftet med det, som naturligtvis var att få lyssnarna att skänka pengar, var rimligt att informera publiken om vad som ingick i paketet. SR anser sammanfattningsvis att det fanns ett informations- och underhållningsintresse som motiverade det eventuella gynnande som uppstod.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (14 kap. 2 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något informations- eller underhållningsintresse.

Vid överträdelser av bestämmelser om annonser, sponsring, produktplacering och otillbörligt gynnande av kommersiella intressen kan granskningsnämnden ansöka hos förvaltningsrätten om att programföretaget ska betala en särskild avgift (17 kap. 5 § och 19 kap. 4 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

I sändningen omnämndes varor och tjänster som lyssnare som skänkte pengar till en insamling hade chans att vinna. När det gäller vinstpresentationer i radio har granskningsnämnden godtagit att det i samband med själva tävlingen någon enstaka gång och i neutrala ordalag talas om vad vinsten består av och vilket företag den kommer från.

Bagaren och kocken

Vid omnämnandet av varor från företaget Bagaren och kocken sa programledaren att det var ett ”exklusivt kökspaket” som ”innehöll allt du behöver när det gäller proffsiga knivar, kastruller och andra köksverktyg”. Nämnden anser att det genom det värderande omdömet av varorna uppstod ett kommersiellt gynnande som inte

uppvägdes av ett tillräckligt informations- och underhållningsintresse. Nämnden anser därför att sändningen strider mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

Ecoride, Hövding, matlagings-master class och vinprovning

Omnämmandet av varor från företagen Ecoride och Hövding samt en matlagingskurs med en namngiven kock och en vinprovning med en namngiven vinkännare innebar ett gynnande av de respektive varorna och tjänsterna. Gynnandet får dock anses motiverat av ett tillräckligt informations- och underhållningsintresse.

Övrigt

Nämnden tillämpar bestämmelserna i radio- och tv-lagen och programföretagens sändningstillstånd. Det ingår inte i nämndens uppgift att pröva textinformation på programföretagets webbplats. Denna del av anmälarens kritik lämnas därför utan åtgärd.

SÄRSKILD AVGIFT

Granskningsnämnden beslutar att ansöka hos förvaltningsrätten om att SR ska påföras en särskild avgift för överträdelsen av bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande. Nämnden anser att överträdelsen motiverar en avgift om 50 000 kronor.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Gustav Aspengren.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Gustav Aspengren

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.